...Aləmşah bəyim özü oğul anası istəyi ilə hökmdar anası qürurunun arasında dayanmışdı. İlk anlar oğlunun sevgi bağından çiçək dərmək istəyi onu elə qanadlandırdı ki, özünü dünyanın ən xoşbəxt, ən bəxtəvər bir anası kimi gördü. Bir vaxt əri Şeyx Heydər son döyüşə gedəndə Aləmşah bəyimi bağrına basmışdı. Sanki onunla tanrısal bir istəklə vidalaşarkən dediyi sözləri də xatırladı: "Çalış, oğullarımızı qoru. Onlar bizim qura bilmədiklərimizi quracaqlar, edə bilmədiklərimizi edəcəklər. Sən onlara kimliyimiz haqqında danışarsan. Onlar özləri biləcəklər ki, hansı yol bizim ceddimizin göstərdiyi yoldur". Və Aləmşah bəyim həm də ona görə sevinirdi ki, itirdiyi oğullardan - Sultan Əlidən, İbrahimdən sonra yeganə oğlu İsmayıl gözünün ovu olan bir gözəllə ailə quracaq. Onun bu icdivacdan dünyaya gələn övladları Şeyx Səfidən başlamış, Şeyx Cüneyddə qırılmış, Şeyx Heydərlə açılmış və təzədən qırılmış - indi Allahın rizasıyla İsmayılın sayəsində davam edəcək nur yolu - Haqq yolu uzun zamanlara doğru bir karvan çəkib aparacaqdır; nəsil karvanı, haqq, həqiqət karvanı.

Amma Aləmşah bəyimin o da xəyalından keçirdi ki, Şah İsmayıl Allah nuru olan sevdası ilə kama çatarsa, onun bu izdivacdan dünyaya gələcək övladları Tanrının köməyi ilə yəqin ki, Uzun Həsənin övladlarının yolunu tutmaz. Bunu düşünərkən Aləmşah bəyimin sanki ürəyi sancdı, nəfəsi darıxdı. İçəridən keçirdiyi sıxıntı ilə düşündü ki, İsmayılın yolu haqq yoludur. Onun gələcək övladları da haqq yolundan çəkilməzlər...

Və bu zaman istər-istəməz bir-birilə qanlı münaqişələr, müharibələrlə çəkişən doğmalar, əslində, Uzun Həsən səltənətini öz əməllərilə çökdürən doğmalar hələ də öz səhvlərini anlamır... və bunu da xəyalından keçirdi ki, əgər Əlvənd Mirzə, Murad Mirzə, bir sözlə, Ağqoyunlu səltənətinin böyük hökmdarından gələn nəslin övladları gərək İsmayıla mane olmasınlar. Çünki onların hökmranlıq günəşi batmaqda, İsmayılınkı doğmaqdadır.

Aləmşah bəyim nənəsi Sara xatunu da yada saldı. Yaxşı yadına düşürdü ki, nənəsi bir zaman onu dizinin üstündə oturdub uzun saçlarına sığal çəkir, gərdəninə dolanmış saçları qulaqlayır, nəvəsinin gözəlliyindən aldığı zövqdən doymayaraq onu təkrar-təkrar bağrına basıb öpərdi.

Hüseynbala MİRƏLƏMOV

ÇALDIRANA GEDƏN YOL

romandan səhifələr

(Əvvəli ötən saylarımızda)

Axır ki, Aləmşah bəyim qızlar bulağından su içəndən və gözəlliyi ilə ətrafa nur saçandan sonra nənəsinin ona elədiyi nəsihətlər də birər-birər - sanki nənəsinin özü ilə danışırmış kimi xatırlamağa başladı. Onda nənəsi artıq Aləmşah bəyimlə daha açıq danışmışdı.

- Mənim əziz balam, sən öz gözəlliyinlə bütün Ağqoyunlu səltənətinə işıq saçırsan. Unutma ki, sənin dünyaya gətirəcəyin övlad öz damarlarında baban Uzun Həsənin qanını daşıyacaq. Gərək sənin övladların bu səltənətin yoldunda baş verməkdən çəkinməsinlər.

Aləmşah bəyim nənəsinin üzünə təəccüblə baxmışdı. Heç, əslində, onun nə demək istədiyini də yaxşı anlamamışdı. Birdən onun yanaqları qızarmış və: "Bəlkə, nənəsi onun Şeyx Heydərə olan sevgisindən xəbərdardı? Bəlkə, nənəsi Şeyx Heydəri sevməyi ona qadağan edəcək?" - düşünmüşdü. Bundan sonra Aləmşah bəyim başını aşağı dikmiş, amma yenə düşünmüşdü ki, lap nənəsi onu bir qul-qaravaş gözündə görsə də, etiraz etməz. Təki onun Şeyx Heydərə olan sevgisinə qadağa qoymaya. Onda Aləmşah bəyim üçün əgər belə bir qadağa olacaqdısa, demək, dünyanın axırı olacaqdı.

Aləmşah bəyim başını aşağı dikib susmuşdu. Nənəsinə heç nə deməmişdi. Amma nənəsi Sara xatun ustalıqla, ad çəkmədən sözünə davam etmişdi:

- Mənim əziz balam, könül azaddı, sənin də sevginə bir kimsə mane ola bilməz. Amma sevdiyin hər kəs olsa da, birinci növbədə onun ləyaqətini gör, mənəvi ucalığına söykən. Bax, o zaman Tanrı da sevdiyin oğlanla birgə bəxtinizə uğur bəxş edər.

Aləmşah bəyim daxilən rahat oldu, sevindi. Anladı ki, hətta nənəsinin xəbəri olmasa da, ona Şeyx Heydəri sevdiyini desə, bu dünyagörmüş qadın bu sevgiyə heç bir etiraz etməz. Çünki özü söhbətində əsas istinad kimi şəxsin ləyaqətini görürdü. Ləyaqət isə elə keyfiyyətdir ki, insanın kimliyi elə bu keyfiyyətlə ölçülür.

Əslində, sonralar Aləmşah bəyimə məlum olmuşdu ki, nənəsi onun Şeyx Heydəri sevdiyini biləndə çox sevinmiş, bu izdivacın nəslə xeyir gətirməsi üçün Allaha dualar etmişdi.

...İndi Aləmşah bəyim uzun illərin arxasında qalmış xatirələri çözdükcə bir az əvvəl gördüklərini yaddaşında olanlarla müqayisə edirdi.

Tanrının kərəminə şükür, mən də öz oğlumun sevda gününü görərmişəm. Sultan Əlinin, İbrahimin müsibətlərindən sonra elə bilirdim ki, Allahım İsmayılı da əlimdən alacaq, onu yağıların caynağına verəcək.

Ürəyi sinəsində çırpınan ana xəyalında illər boyu qalada balaca İsmayılla necə sir qaldığını, sonra qaladan xilas olun təqiblərdən yaxa qurtarmaq üçün necə ağır səfərlərdən keçib bu günə gəldiyini yada salanda, əlbəttə, şükür edirdi - heç olmasa, balaca İsmayılı qoruya bilib bu günə gətirib çatdırmışdı. Söz yox, Aləmşah bəyim həmişə oğlunun salamat qalmağına şükür edəndə əri Şeyx Heydərin müridlərinə, xüsusilə, Hüseyn Lələ bəyə dualarını əsirgəmirdi. Axı onlarsız İsmayılın həyatını qorumaq mümkün olmazdı. İndinin özündə də Aləmşah bəyimin xəbəri vardı ki, İsmayılın həyatına qəsd etmək, onun tərəfdarlarını qılıncdan keçirmək üçün düşmənlər necə ciddi-cəhdlə yollar axtarırlar. Doğrudur, hələ ki, İsmayılın bütün müharibələri uğurla başa çatırdı. Aləmşah bəyim görürdü ki, oğlunun tərəfdarlarının sayı nəinki aybaay, ilbəil, lap elə günbəgün artır. Yaxın, uzaq ellərdən əli qılınc tutan, ox ata bilən kim varsa, hər kəs özünü onun yanına çatdırır, onun tərəfində olduğunu bildirir.

Aləmşah bəyim dünyada necə ağlagəlməz işlərin olacağını da anlayırdı. Elə bu səbəbdən də oğlunun belə tezliklə sevdaya düşməsini Allahın xeyirli bir qisməti kimi qavrayırdı.

...Gül üzlü Şəfəq - Taclı bəyim bir az İsmayıldan aralanmışdı, kənara çəkilmişdi. Bir ayağı qaçaraqda olsa da, aralanıb gedə bilmirdi. Elə bil ki, İsmayıl onu cazibəyə salmışdı. İsmayıl başını qaldırıb gözəl qızın tələşli gözlərinə baxdı:

- Hə, niyə getmirsən?

- Bilmirəm, mən getmək istəyirəm, ancaq addım ata bilmirəm.

- Niyə ki, əgər getmək istəyirsənsə get.

- Bəs sən mənim getməyimi istəyirsənmi? - Gül üzlü Şəfəq - Taclı bəyim gülmək istəsə də, gülə bilmədi. Amma onun sevincqarışıq təbəssümü üz-gözünə yayıldı. Bu da İsmayıla çox xoş gəldi. Sinəsi atlandı.

- Yox, mən sənin getməyini istəmirəm. Ancaq getsən belə, mən öz aradığımı tapdım, - dedi.

- Nə tapmısan?

- Bilmək istəyirsən?

- Bəli, bilmək istəyirəm, - bu dəfə Gül üzlü Şəfəq - Taclı bəyim doğrudan-doğruya güldü. Onun incə gülüşü bağda dimdik-dimdiyə verib oxuyan bülbüllərin səsinə qarışdı.

- Hə, madam ki, tapdığımı bilmək istəyirsən, onda eşit, - bu dəfə İsmayıl sol əlini ürəyinin üstünə qoydu, sağ əlini də irəli uzatdı. Əvvəlcə bir az astadan, sonra heç özünün də xəbəri olmadı ki, nəğməsini necə şövqlə oxuyur:

°ß °Ł œ Æ° , Øœ ,
Ł Ł Ł-Ł Æ° , Øœ .

´ æ °ß Æ° , Øœ .

Ł ø Ł-œ °ß , ł Œ °Ł°° ø,

` ø Ł°° ø ŒŁ, øŁœ ° Ł

ØŁØ , Ø ß ß
` °ŒŁ- ° Ø Æ° , Øœ .

Şah İsmayıl oxuduqca ətrafa elə bir həzinlik, elə bir ruhi-rəvanlıq bəxş olurdu ki, sanki bülbüllər də bu səsdən məhrum olmamaq üçün öz səslərini kəsmişdilər. Günəş üzlü Şəfəq - Taclı bəyim heç özünün də xəbəri olmadı ki, bayaqdan çıxıb getmək istəsə də, indi yavaş-yavaş İsmaylın özünə tərəf gəlmişdi. Onun ağzından çıxan hər misranı, hər sözü sanki acgözlüklə bir hava kimi, nəfəs kimi özünə çəkirdi, ruhuna yığırdı. İsmayıl da artıq bütün qəlbi ilə vurulduğu bu qızın ətrindən sanki bihuş olmuşdu. Elə bil ki, hansı nəğməni necə oxumağından da xəbərsiz idi.

Gənclər bir-birinə elə hayıl-mayıl olmuşdular ki, gözlərini qaldırıb ətrafa da baxmırdılar. Baxsaydılar belə, özlərindən başqa bir kimsəni də görmürdülər. Onların xəbəri yox idi ki, Aləmşah bəyim özü də bu gözəl mənzərənin sehrinə düşüb onlara baxır. Ancaq oğlunun yenə oxuduğu nəğmənin axırında "Xətai" təxəllüsü işlətməsinin nə ilə bağlı olduğunu anlaya bilmirdi. Bəli, bayaqkı qəzəldə də o, həminki təxəllüsü işlətmişdi. Aləmşah bəyim həmin qəzəldəki son beyti xəyalən özü bir də təkrar elədi:

` ØŁ, Ø æ , ÆŁ œ °ß
ª ŒŁ , ° øŁ- °

Aləmşah bəyim onu düşündürən mətləbi heç özü üçün aydınlaşdıra bilmədi. Yenə oğlu sevgilisi ilə danışırdı. Aləmşah bəyim onu diqqətdən yayındıran duyğuları özündən qovdu. Oğlu ilə onun sevgilisini dinləməyi daha üstün bildi.

Deyəsən, qız indi həqiqətən getmək istəyirdi. Bunu İsmayıl da başa düşdü. İndi onun hökmdarlıq qüruru öz yerini hər cür fədakarlığa hazır olan bir aşiqə verməşdi.

- Gül üzlü Şəfəq xanım, mənim qəlbimin tacı, Taclı bəyim, bir az da dayan.

- Axı dayana bilmərəm, hökmdarım.

- Gül üzlü Şəfəq xanım, Taclı bəyim sən gedirsən, sanki mənim də ürəyimi aparırsan.

- Əgər ürəyini aparıramsa, onu bir əmanət bil.

Qızın bu sözlərini də Aləmşah bəyim aydın eşitdi. Elə bil bir vaxt onun Şeyx Heydərə dediklərini deyirdi. Aləmşah bəyim istədi ki, yaxına gəlsin, ancaq daldanıb örtüyə keçdi. İndi də onun varlığında hökmdar anasının qüruru ilə oğul anasının ürəyi qarşı-qarşıya gəlmişdi, ancaq bu qarşı-qarşıya gələn tərəflər bir-biri ilə savaşmaq niyyətində deyildi. Bu tərəflərin hər biri sanki sevinclərini bölmək, ən gözəl duyğuları, hissləri bir-birinə qovuşdurmaq və bununla da bir ana bəxtəvərliyinin, bir ana sevincinin son həddinə çatmaq istəyirdi.

(Davamı var)